

ACC. N:R M. 15487: 1-14.

Landskap: Östergötland Upptecknare: Urve Käige, Lund
Härad: Berättare: Carl Gustafsson
~~Söchen~~ Norrköping Berättarens yrke:
Uppteckningsår: 1961 Född år 1883 i Rejmyre, Skedevi sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Arbetslöshet. s. 1.
Anställning som diktare vid vattenledningsverk. s. 2.
Speceributik vid Värmlandsgatan. s. 3-5.
Julen. s. 5.
Advent. s. 6.
Lucia. s. 7.
Nyårsafton. s. 8.
Valborgsmässoafton. s. 9.
Vigsel. s. 11.
Dop. s. 12.
Gipsfigurer. s. 13.
Julkrubbor. s. 14.

Skriv endast på denna sida.

Arbetslöshet.

Mitt föräldrahem låg i närheten av Norrköping, och efter att ha varit borta en del år kom jag tillbaka dit 1903. Vi kom i juni men ända till nästa vår fick jag gå arbetslös. Spårvägen hade avskedat 600 man, eftersom det var färdigbyggt. Det var ett tyskt bolag. Visseligen blev jag erbjuden ett arbete hos en byggmästare Sandberg men bara sex timmar per dag och för femton öre i timmen, så jag tänkte att jag kunde lika bra gå ledig de sex timmarna också. Så var det en trädgårdsmästare, hos vilken jag grävde för tjugofem öre i timmen. Men det arbetet gjorde jag undan på fyra dagar, pengar fick jag inga förrän jag hotat med att ge honom stryk.

Diktare vid vattenledningsverk.

Så på våren 1904 blev jag anställd som diktare vid Norrköpings vattenledningsverk - det räknades för ett hårt arbete, så vi höll bara på tio timmar per dag, annars i fabriker och så var det alltid elva. Men det var det slöaste arbete jag varit med om. Först så skulle vi schakta upp gatan. Vi delades upp två och två och hade en bit på fyra meter. När det var gjort fick vi sitta och vänta på att de andra skulle bli färdiga. Sedan skulle de andra lyfta ned rören och jag täta skarvarna. Ur blykokaren bredvid mig skulle jag hälla på bly och pressa ut det. Jag hade mer betalt för det jobbet än de andra och det var nog en nagel i ögat på de infödda norrköpingsborna. De fick trettio och jag trettiofem öre per dag. De ansåg att jag hade ställt mig in men man anställde nog hellre folk utifrån, eftersom de inte var så vana vid att maska.

2

Min hustru och jag övertog en speceributik 1905 vid Värmlandsgatan, som då låg alldeles i utkanten av staden. Den var illa skött och det fanns flera butiker i närheten så det var ett helsikes svältande och snoende tills den började bära sig bättre. Vi hyrde också grannhusets uthus, som blev vagnslider och stall - det blev plats för tre hästar och två par oxar. Det var mest bönderna från Finspångshället som kom. Om de inte handlade fick de betala 50 öre per djur och alltid sköta om djuren och städa efter sig. Men se det hade de inte vant sig vid på den andra gården vid Bråddgatan, så det blev nog en del bråk i början. Av bönderna köpte jag kött och annat. En modistaffär, som låg i samma hus, köpte vi efter några år och skinn till den fick vi från Motala. Bäst tjänade vi 1910 - då var det strejk i ett par månader och vi hade bara öppet fredagar och lördagar, då arbetarna fick pengar. Vi gav ingen kredit som de andra affärerna gjorde. Då de senare gick i konkurs fick vi alla kunderna, eftersom ingen ville betala sina räkningar.

Först bodde vi bredvid affären, senare flyttade vi upp på andra våningen och hade lager där nere. Vi hade en kokerska och ett butiksbiträde och vi fick gå upp i köket och äta när vi hade tid. I början öppnade vi klockan sex men

Möllergren öppnade en kvart i, för se arbetarna började klockan sex och ville ha snus innan, så vi började också öppna en kvart i sex. Det var öppet till nio. Man såg efter om de andra började sätta för luckorna och då gjorde man det själv också. Under kriget hade jag två getter, som fick gå tjudrade på en bit jord, som uppläts av staden. Där odlade vi litet potatis också. 1928 sålde vi affären - det blev för arbetsamt.

Till julen skulle alla kunderna ha julklappar - det kunde vara cigarrer,
klädesvaror, strumpor - i proportion till hur mycket de handlat för under året.

Det blev inte små summor vi fick lägga ut och julkrediten fick man ju aldrig igen. Julklappar inom familjen hade vi inte då och eftersom det var mycket att stå i i affären till långt fram på kvällen hade vi inget särskilt program för juldagen, utom att gå i julottan. Tomte förekom nog inte förrän på 30-talet eller ännu senare. Föreningar hade det nog tidigare. Han skulle vara en sorts rolighetsminister och dela ut småsaker till barnen. Han var klädd i grå jacka och byxor, röda strumpor, luva och långt vitt skägg.

ACC. N:R M. 15487:6. 6naItögrtfa0

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Något adventsfirande av särskilt slag hade vi inte och inte tror jag det
var vanligt i övrigt heller. Ljus tände man nog men inte av religiösa hänsyn.

ACC. N:R M. 15487: 7

Enligt förtäta

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luciafirandet började väl på 1910-talet skulle jag tro. En liten flicka
från gården brukade komma och sjunga med ljus i håret och bjuda på kaffe.

ACC. N:R M. 15487:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nyårsafton var ju ingen egentlig helg, för oss slank den bara förbi, men
ungdomsföreningarna och liknande anordnade baler.

ACC. N:R **M.15487:9.**

Årsberättelse

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På Valborgsmässoafton brukade barnen dra ihop bråte utanför stan och tända en eld men det var ingen som organiserade eller ordnade det hela som nu. Det fanns en dansbana utanför stan med festligheter av olika slag, som vi brukade besöka. Den försvann vid slutet av trettioåttio-tretton jag.

Min hustru och några andra damer hade syjunta. De var tio - tolv stycken, som träffades en gång i veckan. Så var det någon som kom på att karlarna sitter ju ensam hemma och har tråkigt, så vi fick komma med och började spela priff. Sedan blev det ju inte mycket syende för fruntimren heller. Vi samlades hos varandra i tur och ordning, trakterades med kaffe först och grogg senare. Vi hade medlemsavgift, den och all vinsten lades ihop i en gemensam kassa. På våren och sommaren for vi ut i bilar till Nyköping, Linköping eller Motala och festade upp det fast det räckte ju inte ofta mer än till kaffet efter maten. Det var i början av tjugotalet, jag hade en bil och en åkare hade tre.

ACC. N:R

M.15487: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bland våra bekanta var det nog vanligast med vigsel i kyrkan framför altaret. De som var skilda eller änkor vigdes nog i sakristian eller i församlingsrummet hos prästen. Jag minns 1917 gifte en åkare bort sin dotter. Han var rik så det blev en fin middag på Stora hotellet efteråt. Prästen var också med, det hade man nog i allmänhet. Men de fattiga brydde sig fasingen om att gifta sig, de bara flyttade ihop - äktenskap på stockholmska kallades det.

ACC. N:R M. 15487: 12. bas. It. Ugr. 20

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dopen hade man nog mest i kyrkan i vår bekantskapskrets, oftast efter
gudstjänsten. Det var nog bara nöddop man hade hemma.

Det fanns några italienare i staden, som gjorde kristusfigurer i gips och sedan gick omkring och sålde dem. Det var nog mest de friireligiösa som köpte dessa. De gjorde mycket bra hästar också, som blev populära.

Det fanns en pappershandel som började med julkrubbor på 10-talet. De var inte stora, en 15 gånger 25 cm tror jag. De var gjorda i trä eller något sånt och målade. Jag tror de kom från Norge. Folk köpte väl för de ville ha litet pråligt i ett hörn.